

Regionale Klachtencommissie Wvggz Limburg

Klacht	:	RKMU 21.01
Wet	:	Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz)
Instelling	:	MUMC+
Datum binnenkomst klacht	:	15 januari 2021
Datum hoorzitting	:	28 januari 2021
Datum beslissing	:	29 januari 2021

De Regionale Klachtencommissie Wvggz Limburg heeft zich beraden over de klacht van mevrouw X. (hierna te noemen klaagster), aan wie ten tijde van het indienen van de klacht op grond van een zorgmachtiging zorg werd verleend door MUMC+.

De klacht is gericht tegen mevrouw Y. (zorgverantwoordelijke, psychiater), hierna te noemen verweerster.

1 PROCEDURE

De klachtencommissie heeft op 15 januari 2021 een klaagschrift, gedateerd op 14 januari 2021, van klaagster ontvangen, waarbij tevens een schorsingsverzoek ten aanzien van de desbetreffende beslissing van verweerster wordt gedaan.

Op 17 januari 2021 heeft verweerster de klachtencommissie een verweerschrift met een aantal bijlagen doen toekomen.

De voorzitter van de klachtencommissie en een onafhankelijke psychiater, zijnde een lid klachtencommissie, hebben dinsdag 19 januari 2021 klaagster, haar (vervangende) patiëntenvertrouwenspersoon (pvp) en verweerster gehoord via beeldcommunicatie, ter beoordeling van het schorsingsverzoek. Dit heeft op dezelfde datum geresulteerd in een - gemotiveerde - afwijzing van het schorsingsverzoek.

De patiëntenvertrouwenspersoon, heeft namens klaagster op 26 januari 2021 een toelichting op de klachten naar de commissie gestuurd.

Op 29 januari 2021 heeft een hoorzitting plaatsgevonden via beeldcommunicatie.

Bij die gelegenheid hebben beide partijen, ieder voor zich, hun standpunten toegelicht.

1.1 TERMIJN

De klacht betreft een klacht als omschreven in artikel 10:3 Wvggz en heeft betrekking op een beslissing waarvan het gevolg actueel is, zodat de klachtencommissie gehouden is binnen 2 weken na ontvangst van deze klacht ter zake een schriftelijke en gemotiveerde beslissing te nemen. Deze termijn loopt af op 29 januari 2021. Op genoemde datum heeft de klachtencommissie met betrekking tot de klacht een verkorte gemotiveerde beslissing gegeven, met de mededeling dat een nader gemotiveerde beslissing volgt.

2 KLACHTEN

- 1 Klaagster maakt bezwaar tegen de beslissing van verweerster tot het toedienen van vocht, voeding en medicatie in de vorm van flesjes Nutri-drink, onder dreiging van sondevoeding.

3 FEITEN

- Klaagster was van 21 juli tot 2 augustus 2020 vrijwillig opgenomen bij MUMC+. Op 3 augustus 2020 heeft de burgemeester van Maastricht een crisismaatregel jegens haar genomen, waarna de rechtbank Limburg bij beschikking van 7 augustus 2020 een machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel tot en met 28 augustus 2020 heeft verleend. Na deze datum is klaagster naar huis gegaan. Intussen, op 24 augustus 2020, had de Geneesheer-Directeur een verzoek

- om verlening van een zorgmachtiging ten behoeve van klaagster ingediend. Bij beschikking van 9 september 2020 heeft de rechtbank tot en met uiterlijk 9 december 2020 een zorgmachtiging verleend.
- Bij beschikking van 2 december 2020 heeft de rechtbank Limburg voor een periode van 6 maanden, geldend van 2 december 2020 tot en met uiterlijk 2 juni 2021, een nieuwe zorgmachtiging verleend ten aanzien van klaagster, inhoudende dat bij wijze van verplichte zorg de volgende maatregelen kunnen worden getroffen:
    - het toedienen van vocht, voeding en medicatie, alsmede het verrichten van
    - medische controles;
    - het beperken van de bewegingsvrijheid;
    - het insluiten;
    - het uitoefenen van toezicht op betrokkene;
    - het onderzoek aan kleding of lichaam;
    - onderzoek van de woon- of verblijfsruimte op gedragbeïnvloedende middelen en
    - gevaarlijke voorwerpen;
    - het controleren op de aanwezigheid van gedragbeïnvloedende middelen;
    - het opnemen in een accommodatie.
  - Met ingang van 11 december 2020 wordt aan klaagster, als onderdeel van de verplichte zorg, extra bijvoeding gegeven in de vorm van flesjes Nutri-drink. Aanvankelijk bestond deze bijvoeding uit vier flesjes per dag, waarna deze wekelijks is afgebouwd, onder de voorwaarde dat aan de gestelde gewichtstoename wordt voldaan. Ten tijde van de hoorzitting bestaat de extra bijvoeding nog uit één flesje Nutri-drink per dag.

4 STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

4.1 STANDPUNT KLAAGSTER

Het standpunt van klaagster komt, samengevat, neer op het volgende.

Klaagster is het niet eens met de verplichte inname van flesjes Nutri-drink. Haar is medegedeeld dat, indien zij de inhoud van de flesjes niet inneemt, zal worden overgegaan tot toediening van sondevoeding. Klaagster stelt dat zij er door de zorgverantwoordelijke op is gewezen dat het toedienen van de flesjes Nutri-drink volgens de zorgmachtiging is toegestaan, maar dat zij hiervan géén schriftelijke beslissing ontvangen. Daardoor is haar niet kenbaar gemaakt dat zij tegen de beslissing bezwaar kon indienen. Het kwam er op neer dat zij de verplichte inname diende te accepteren. Er was geen ruimte voor onderhandeling hierover. Volgende de richtlijnen van de Nederlandse Academie voor Eetstoornissen (NAE) moet er echter altijd worden gekeken of er compromissen mogelijk zijn. Bovendien mag de bijvoeding volgens bovengenoemde richtlijnen maar maximaal voor vier weken worden toegepast. Bij klaagster duurt de toediening van de bijvoeding inmiddels vijf weken, terwijl zij voorloopt op de gewichtscurve en reeds veel vormen van zorg onder dwang heeft moeten ondergaan.

De patiëntvertrouwenspersoon herhaalt in haar toelichting dat klaagster het niet eens is met de verplichte zorg middels dwangvoeding. Ze is de laatste tijd in gewicht toegenomen en wil deze trend zelf voortzetten met gewone voeding. De Nutri-drink smaakt klaagster niet goed. Zij krijgt er last van in haar buik - tijdens de hoorzitting voegt klaagster hieraan toe dat ze bij vlagen misselijk wordt - en ze wil het vertrouwen van de psychiater dat gewone voeding ook voor haar op dit moment helpt om het streefgewicht te bereiken. Wanneer het streefgewicht is bereikt, wil klaagster haar behandeling ambulant verder voortzetten.

Voorts wijst de patiëntvertrouwenspersoon erop dat er in dezen niet wordt voldaan aan de vereisten voor het verlenen van verplichte zorg zoals bedoeld in de Wvggz. In dit stadium van klaagsters behandeling is er sprake van vrijwilligheid. Klaagster wil met gewone voeding haar gewicht verder op

peil brengen. Gewone voeding is een veel minder ingrijpend alternatief dan Nutri-voeding onder dwang. Op dit moment is klaagsters BMI 14. Dit wil zeggen dat er geen sprake meer is van gevaarlijk ondergewicht en daardoor ook niet van ernstig nadeel in de juridische zin. Hierdoor is er geen grond voor dwangbehandeling.

Op grond van het bovenstaande verzoekt klaagster de klachtencommissie haar klacht gegrond te verklaren.

4.2 STANDPUNT VERWEERSTER

Verweerster ontkent dat klaagster niet schriftelijk is geïnformeerd over de klacht en verwijst in verband daarmee naar de bijlagen welke zij heeft toegevoegd aan haar verweerschrift (o.a. decursus en beslissing verlenen van verplichte zorg). Klaagster heeft volgens verweerster het kennisgevings-formulier van de geneesheer-directeur met als bijlage de gemotiveerde beslissing ontvangen.

Wat betreft de inhoudelijke achtergrond verwijst verweerster naar de richtlijn van de NAE, gericht op het voorkomen van dwang(sonde)voeding, zoals klaagster in haar klaagschrift heeft aangehaald. In de richtlijn staat beschreven dat er altijd moet worden gekeken naar minder ingrijpende alternatieven. Dit is precies de reden waarom is besloten om Nutri-drink aan te bieden en niet over te gaan op sondevoeding. De Nutri-drink is het minder ingrijpende alternatief. Voor de toediening hiervan geldt géén maximale termijn. Van dwangvoeding, zoals bedoeld in de richtlijn, is géén sprake.

Verweerster verklaart er wel akkoord mee te gaan dat klaagster de Nutri-drink flesjes zelfstandig inneemt. Mocht dit niet tot de gewenste gewichtstoename leiden, dan zal tot andere interventies worden overgegaan. In verband met de vereiste zorgvuldigheid is de beslissing rondom de voeding gemotiveerd en geregistreerd.

Verweerster geeft voorts aan dat reeds in een eerder stadium is gepoogd om met gewone voeding tot gewichtsherstel te komen. Vanwege het uitblijven van dit herstel, is noodzakelijkerwijs besloten om Nutri-drink aan het menu toe te voegen, alvorens tot sondevoeding wordt overgegaan. Dit is ook telkens zo in de eerdere zorgplannen omschreven. Verweerster benadrukt dat de hoeveelheid Nutri-drink elke week wordt geëvalueerd. Klaagster is ervan op de hoogte dat de bijvoeding met Nutri-drink langzaam wordt afgebouwd, indien er een positief gewichtsherstel plaatsvindt. Ten tijde van het schrijven van het verweer is het aantal te drinken flesjes verminderd van 4 naar 3 per dag en ten tijde van de hoorzitting is dit reeds teruggebracht naar 1 flesje per dag.

Verweerster gaat niet mee in klaagsters wens tot het acuut stopzetten van de toediening van Nutri-drink op het moment dat het streefgewicht wordt behaald. Zij voert daartoe aan dat in de afgelopen periode is geconstateerd dat klaagsters gewicht bij onvoldoende bijvoeding al snel daalt. Verweerster heeft aan klaagster kenbaar gemaakt dat een langzame overgang naar normale voeding wenselijker wordt gevonden dan een continu wisselen tussen hogere hoeveelheden Nutri-drink en geen Nutri-drink op basis van een enkele gunstige gewichtsmeting. Verweerster ziet het als haar taak om te kijken naar het beloop op langere termijn en hier beleid op te maken, in plaats van het beleid telkens te veranderen op basis een individuele meting. Volgens verweerster voldoet het gewichtsherstel van klaagster momenteel door het gebruik van Nutri-drink aan de gewichtscurve, en daarmee is acuut levensgevaar geweken, maar desalniettemin is er bij klaagster, die hedenochtend 33,8 kg woog (BMI 13,5), nog steeds sprake van ernstig ondergewicht.

5 OVERWEGINGEN EN OORDEEL KLACHTENCOMMISSIE

Klaagster heeft van haar wettelijke bevoegdheid gebruik gemaakt om op grond van artikel 10.3 Wvggz een klacht in te dienen tegen de beslissing van verweerster tot het toedienen van vocht, voeding en medicatie in de vorm van flesjes Nutri-drink.

De klacht is gebaseerd op artikel 10.3 Wvggz en de klachtencommissie is bevoegd van de klachten kennis te nemen.

Regionale Klachtencommissie Wvggz Limburg

Derhalve zal de klachtencommissie zich moeten uitspreken over deze klacht en dient zij de beslissingen van de zorgverantwoordelijke aan de wettelijke criteria te toetsen.

FORMELE TOETSING

Op grond van artikel 8:9 Wvggz stelt de zorgverantwoordelijke de beslissing op schrift, voorziet de beslissing van een schriftelijke motivering en stelt de geneesheer-directeur op de hoogte van de beslissing. De geneesheer-directeur geeft betrokkene en de vertegenwoordiger een afschrift van de beslissing en stelt hen schriftelijk in kennis van de klachtwaardigheid van de beslissing en de mogelijkheid van advies en bijstand door de patiëntenvertrouwenspersoon.

Klaagster heeft naar voren gebracht dat zij geen schriftelijke beslissing heeft ontvangen over het toedienen van de Nutri-drink en dat zij niet is gewezen op de mogelijkheid om tegen de verplichte zorg een klacht in te dienen bij de regionale klachtencommissie.

Verweerster ontkent dat er geen schriftelijke mededeling aan klaagster is uitgereikt.

Ter onderbouwing van haar standpunt heeft verweerster, voor zover van belang, de volgende documenten overgelegd:

- Beslissing verlenen verplichte zorg (art 8:9 Wvggz), getekend d.d. 11 december 2020;
- Aantekeningen decursus d.d. 11 december 2020 met vermelding van kennisgeving toediening Nutri-drink;
- Informatie aan betrokkene, advocaat en vertegenwoordiger over het verlenen van verplichte zorg (art 8:9 lid 3 Wvggz), d.d. 11 december 2020.

Gelet op het standpunt van verweerster en de inhoud van bovengenoemde documenten acht de klachtencommissie niet aannemelijk dat klaagster, zoals zij stelt, niet schriftelijk op de hoogte is gesteld van de beslissing van haar zorgverantwoordelijk om tot het toedienen van voeding in de vorm van flesjes Nutri-drink over te gaan. Nog daargelaten dat klaagster van haar klachtrecht gebruik heeft gemaakt, is daarmee in dezen aan de formele vereisten voldaan.

TOETSING AAN ERNSTIG NADEEL CRITERIUM

Klaagster stelt dat er geen sprake is van ernstig nadeel, omdat er geen sprake meer is van gevaarlijk ondergewicht. Verweerster heeft dit betwist.

De klachtencommissie is van oordeel dat er bij het huidige gewicht van klaagster weliswaar geen sprake mag zijn van acuut levensgevaar, zoals verweerster heeft aangegeven, maar dat dit gewicht nog altijd dermate laag is, dat het als ernstig ondergewicht moet worden gekwalificeerd. De klachtencommissie baseert dit mede op de GGZ Standaarden ter zake van eetstoornissen, waarin een BMI lager dan 15 als zeer ernstig ondergewicht wordt bestempeld. Voorts acht de klachtencommissie aannemelijk dat voor de lange termijn het gevaar op complicaties niet is geweken, gelet op de impact van het ondergewicht op klaagsters gezondheid. De commissie onderkent ook gevaar voor een terugval in gewicht op het moment dat de bijvoeding met Nutri-drink wordt stopgezet, zoals eerder eind 2020 is gebeurd.

Mede gelet op hetgeen is vermeld in de beschikking van de rechtbank Limburg, de zorgplannen, het behandelplan, de medische verklaring en het verweerschrift alsmede gelet op de toelichting van de ter zitting aanwezige psychiater is, naar het oordeel van de klachtencommissie, genoegzaam gebleken dat er sprake is van ernstig nadeel voor klaagster.

Ten slotte acht de klachtencommissie aannemelijk dat het hiervoor omschreven ernstig nadeel een rechtstreeks gevolg is van de bij klaagster gediagnosticeerde eetstoornis anorexia nervosa, welke stoornis als een psychische aandoening te boek staat.

TOETSING AAN EFFECTIVITEITSCRITERIUM

Het doel van de bijvoeding is ervoor zorg te dragen dat klaagster in gewicht toeneemt. De klachtencommissie constateert dat er sinds de toediening van Nutri-drink sprake is van enige gewichtstoename bij klaagster, waar deze vóór toediening van deze bijvoeding uitbleef. Op grond

Regionale Klachtencommissie Wvggz Limburg

hiervan concludeert de klachtencommissie dat de maatregel van toediening van voeding voldoet aan het effectiviteitscriterium.

TOETSING AAN PROPORTIONALITEITSCRITERIUM

Klaagster stelt dat de bijvoeding met Nutri-drink, naast de andere maatregelen die voortvloeien uit de verplichte zorg, zeer ingrijpend is voor haar. Zij heeft al veel moeten doorstaan.

Verweerster heeft erop gewezen dat de flesjes Nutri-drink bij positief gewichtsherstel langzaam worden afgebouwd,

De commissie begrijpt dat de impact van de bijvoeding naast de andere maatregelen groot is. Daarentegen constateert de commissie echter ook dat de opgelegde maatregelen, meer in het bijzonder de bijvoeding, dienen ter bescherming van klaagster zelf. Gelet op de situatie waarin nog steeds sprake is van ernstig ondergewicht en, bij ontstentenis van bijvoeding, van het uitblijven van gewichtstoename, acht de klachtencommissie de toediening van bijvoeding proportioneel. Er is thans weliswaar sprake van een geringe gewichtstoename, maar deze gaat vooralsnog gepaard met schommelingen. De commissie acht het in klaagsters belang dat wordt toegewerkt naar een stabiele situatie.

Klaagster stelt voorts dat de bijvoeding met Nutri-drink niet voldoet aan de richtlijn in de Leidraad bij het voorkomen, verminderen en toepassen van dwang(sonde)voeding bij eetstoornisproblematiek, zoals gepubliceerd door van het Landelijk Expertisenetwerk Dwangvoeding, omdat de bijvoeding met Nutri-drink reeds langer wordt toegediend dan de in de richtlijn gehanteerde termijn van vier weken. De klachtencommissie is van oordeel dat genoemde Leidraad met name geschreven is voor de situatie waarin dwangsondevoeding van toepassing is. Deze situatie doet zich hier evenwel niet voor. De omstandigheid dat klaagster, onder dreiging van sondevoeding, de flesjes Nutri-drink gebruikt, kan niet worden gelijkgesteld met dwang(sonde)voeding. In tegendeel, de bijvoeding van Nutri-drink dient juist ter voorkoming van verder strekkend ingrijpen waarin wordt overgegaan tot het toedienen van sondevoeding.

Gelet op het voorgaande concludeert de commissie dat de toediening van de bijvoeding in de vorm van Nutri-drink aan de eis van proportionaliteit beantwoordt. Daarbij neemt de commissie mede in overweging dat de bijvoeding wordt toegediend aan de hand van een geleidelijke schaal. Naargelang het gewicht van klaagster toeneemt wordt het aantal flesjes bijvoeding geminderd, mede rekening houdend met de bijwerkingen voor klaagster. Vanwege klaagsters gewichtstoename is het aantal flesjes dat per dag wordt toegediend reeds verminderd van 4 flesjes bij aanvang van de behandeling tot 1 flesje ten tijde van de hoorzitting.

TOETSING AAN SUBSIDIARITEITSCRITERIUM

De klachtencommissie constateert, nu verweerster zulks heeft gesteld en klaagster niet heeft bestreden, dat tot 11 december 2020 in de vorm van (extra) gewone voeding, is getracht om gewichtstoename bij klaagster te realiseren, maar dat dit niet tot het gewenste resultaat heeft geleid. Ook is waargenomen dat zonder voldoende bijvoeding klaagsters gewicht al snel daalt. Naar het oordeel van de commissie moet er, gelet op het verleden, vanuit worden gegaan dat er geen lichter alternatief beschikbaar is om hetzelfde beoogde positieve effect te bereiken. Daarmee wordt aan het vereiste van subsidiariteit voldaan.

TOETSING AAN VEILIGHEIDSCRITERIUM

Gelet op hetgeen in de schriftelijke stukken en ter zitting is aangevoerd is, naar het oordeel van de commissie, voldoende gebleken dat de getroffen maatregel uitsluitend dient ter vermindering van het risico op schade voor klaagster zelf. De commissie heeft daarbij in acht genomen dat klaagster klachten ondervindt van de bijvoeding, onder andere in de vorm van buikpijn en misselijkheid. Verweerster heeft ter zake naar voren gebracht dat de oorzaak hiervan ligt in het feit dat het lichaam moet wennen aan een grotere hoeveelheid voedsel dan eerder genuttigd werd. Daarbij maakt het niet uit of het om bijvoeding gaat of gewoon voedsel. Deze verklaring acht de klachtencommissie aannemelijk en zij gaat er op grond daarvan vanuit dat deze klachten vooralsnog nagenoeg niet te

voorkomen zijn, in aanmerking genomen dat deze klachten voortvloeien uit het gebruik van meer voedsel, hetgeen onontbeerlijk is voor het realiseren van gewichtstoename bij klaagster. De commissie is voorts van oordeel dat de bijvoeding wordt toegediend in het belang van klaagster om uiteindelijk uit de situatie van zeer ernstig ondergewicht te geraken en de hiermee samenhangende gevaren te voorkomen. De klachtencommissie concludeert dat bij verweerster steeds de veiligheid van klaagster voorop heeft gestaan en dat zij steeds vanuit dat perspectief heeft gehandeld. Op grond hiervan concludeert de commissie dat de maatregel voldoet aan de vereisten van het veiligheids criterium.

De klachtencommissie komt op grond van hetgeen hierboven is overwogen tot het oordeel dat in dezen aan alle wettelijke vereisten is voldaan. Dit heeft tot gevolg dat de klacht inhoudelijk ongegrond moet worden verklaard.

6 SCHORSINGSVERZOEK

Klaagster heeft op 15 januari 2021 een klacht ingediend en tevens een schorsingsverzoek gedaan met betrekking tot de beslissing van de zorgverantwoordelijke tot het toedienen van bijvoeding in de vorm van flesjes Nutri-drink.

De zorgverantwoordelijke heeft er desgevraagd niet mee ingestemd de toediening van bijvoeding op te schorten.

De klachtencommissie heeft op 19 januari 2021 partijen via beeldcommunicatie gehoord en dezelfde dag haar beslissing schriftelijk medegedeeld. Deze beslissing was kort gemotiveerd en daarbij werd voor een uitgebreide motivering verwezen naar de beslissing op de klacht. Deze uitgebreide motivering is hierboven onder 5 weergegeven.

7 BESLISSING

De klachtencommissie:

- verstaat dat het schorsingsverzoek op 19 januari 2021 is afgewezen;
- verklaart de klacht ongegrond.